

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Економічний факультет
Кафедра обліку і аудиту

Методичні вказівки для самостійної роботи
з нормативної навчальної дисципліни
«Оцінка в бухгалтерському обліку»,
що викладається в межах ОПП «Облік, аналіз і оподаткування в бізнесі»
та ОПП «Діджитал облік, бізнес-консалтинг і аудит»
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Львів 2025 р.

Розробник: к.е.н., доц. кафедри обліку і аудиту Москаль Наталія Володимирівна

Схвалено на засіданні кафедри обліку і аудиту
Протокол № 1 від 28 серпня 2025 р.

Москаль Н. В. Методичні вказівки для самостійної роботи з нормативної навчальної дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку», що викладається в межах ОПП «Облік, аналіз і оподаткування в бізнесі» та ОПП «Діджитал облік, бізнес-консалтинг і аудит» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти для здобувачів спеціальності 071 «Облік і оподаткування». Львів, ЛНУ ім. І. Франка, 2025, 16 с.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
МЕТА ТА ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	4
ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	5
ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	7
Тема 1. Загальні засади вартісного вимірювання у бухгалтерському обліку	7
Тема 2. Оцінка запасів у бухгалтерському обліку	8
Тема 3. Оцінка основних засобів у бухгалтерському обліку	8
Тема 4. Оцінка поточної дебіторської заборгованості у бухгалтерському обліку	9
Тема 5. Оцінка довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	9
Тема 6. Оцінка резервів у бухгалтерському обліку	10
Тема 7. Оцінка впливу змін валютних курсів	11
Тема 8. Оцінка фінансової звітності, фінансового стану та результатів діяльності підприємства	11
ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ	12
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	14
ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	15
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	15

ВСТУП

Оцінка в бухгалтерському обліку є одним з основних його елементів, який дає змогу отримати узагальнене уявлення про майновий стан та результати діяльності підприємства. Саме оцінка має забезпечити обґрунтоване грошове вираження відносної корисності активів і відповідне ринкове позиціонування господарюючих суб'єктів. Вимірювання вартості об'єктів обліку створює передумови для порівняння, групування, узагальнення та аналізу різноманітних показників, що характеризують функціонування суб'єктів господарювання у часовому вимірі.

Мета. Метою вивчення нормативної дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку» є набуття студентами теоретичних знань щодо порядку здійснення оцінки об'єктів обліку, формування умінь і навичок оцінювання різноманітних об'єктів обліку на підприємствах.

Завдання. Завданнями дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку» є вивчення: ролі і значення оцінки в сучасних економічних умовах, принципів, критеріїв та методики оцінки господарських засобів і джерел їх формування відповідно до основних класифікаційних груп та умов проведення оцінки, процесу визначення вартості об'єктів обліку у контексті сучасних нормативних вимог законодавства України та Міжнародних стандартів обліку.

Після завершення цього курсу студент буде :

знати:

- підходи, що надають можливість на основі типових методик і діючої нормативно-правової бази оцінювати вартість об'єктів обліку;
- технології обробки економічних даних, структуру інформаційної системи та технології обліку, критерії оцінки бізнес-процесів при вирішенні облікових задач.

вміти:

- виконувати функції збору, реєстрації та узагальнення інформації про об'єкти обліку;
- знаходити і застосовувати інформацію для здійснення оцінки об'єктів обліку господарської діяльності підприємства.

Самостійна робота є невід'ємною складовою процесу вивчення дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку» та здійснюється паралельно з лекційними, практичними й семінарськими заняттями. Вона спрямована на поглиблення теоретичних знань, розвиток професійного мислення та формування навичок застосування методів оцінки в реальних облікових ситуаціях.

Особливістю цієї дисципліни є поєднання теоретичних положень стандартів бухгалтерського обліку з практичними розрахунками вартості активів, зобов'язань, доходів і витрат. Тому самостійна робота має не лише інформаційний, а й аналітично-прикладний характер.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Метою самостійної роботи є формування у здобувачів освіти системного розуміння процесів вартісного вимірювання в бухгалтерському обліку та здатності застосовувати професійні судження в умовах економічної невизначеності.

У результаті виконання самостійної роботи студент повинен:

- сформулювати сучасне управлінське мислення та систему спеціалізованих знань у сфері оцінки об'єктів обліку;
- навчитися правильно застосовувати методи оцінки відповідно до П(С)БО, МСФЗ та чинного законодавства України;
- поглибити знання шляхом опрацювання нормативно-правової бази, наукових джерел і професійної літератури;
- розвинути навички економічного аналізу, аргументації та обґрунтування облікових рішень.

Самостійна робота студентів у межах курсу «Оцінка в бухгалтерському обліку» спрямована на поглиблення теоретичних знань, формування практичних навичок та розвиток аналітичного мислення у сфері вартісного вимірювання об'єктів обліку. Зміст завдань для самостійного опрацювання структуровано таким чином, щоб забезпечити послідовне засвоєння навчального матеріалу, розуміння нормативно-правових засад оцінки та вміння застосовувати отримані знання в професійній діяльності. За своїм характером ці завдання охоплюють теоретично-пізнавальний, практично-прикладний та аналітичний аспекти навчання.

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Теоретичне опрацювання матеріалу передбачає:

- вивчення рекомендованої навчальної літератури та конспектів лекцій за всіма темами курсу;
- доопрацювання матеріалів лекцій і складання власних конспектів з питань, винесених на самостійне вивчення;
- опрацювання Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та МСФЗ щодо оцінки активів і зобов'язань;
- аналіз змін у законодавстві України, які впливають на порядок оцінки об'єктів обліку;
- формування понятійно-категоріального апарату дисципліни.

Теоретичне опрацювання матеріалу є базовим елементом самостійної роботи й передбачає систематичне вивчення рекомендованої навчальної літератури та конспектів лекцій з усіх тем курсу. Особлива увага приділяється поглибленню змісту лекційного матеріалу шляхом його доопрацювання, узагальнення та оформлення у вигляді власних структурованих конспектів з питань, винесених на самостійне вивчення. Такий підхід сприяє кращому розумінню економічної сутності оціночних процедур, їх ролі у формуванні фінансової звітності та впливу на показники фінансового стану підприємства.

Важливою складовою теоретичної підготовки є опрацювання Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів фінансової звітності, що регламентують порядок оцінки активів і зобов'язань. Ознайомлення з нормативними вимогами дозволяє студентам сформувати цілісне уявлення про принципи первісної та подальшої оцінки, критерії визнання, методи переоцінки та розкриття інформації у фінансовій звітності. У процесі навчання також передбачається аналіз змін у законодавстві України, які можуть впливати на методологію оцінки об'єктів бухгалтерського обліку, з метою формування навичок роботи з актуальними нормативно-правовими актами та розуміння динаміки регуляторного середовища.

Окреме місце в самостійній роботі займає формування понятійно-категоріального апарату дисципліни. Засвоєння термінології, пов'язаної з вартісним вимірюванням, оцінкою активів, зобов'язань, доходів і витрат, є необхідною умовою для коректного тлумачення стандартів, професійного спілкування та подальшого вивчення спеціальних облікових дисциплін. Системне опрацювання теоретичного матеріалу забезпечує основу для виконання практичних і аналітичних завдань, а також сприяє формуванню цілісного професійного мислення майбутнього фахівця з обліку та оподаткування.

Практична підготовка та закріплення знань передбачає:

- виконання практичних завдань і кейсів з оцінки запасів, основних засобів, дебіторської заборгованості, резервів, фінансових інструментів для підготовки до практичних занять;
- підготовку до обговорення дискусійних питань;
- роботу з відкритими інформаційними ресурсами для пошуку актуальних економічних даних.

Практична підготовка та закріплення знань у межах курсу «Оцінка в бухгалтерському обліку» спрямовані на формування в студентів умінь застосовувати теоретичні положення в реальних облікових ситуаціях. Основний акцент робиться на розвитку професійних навичок,

необхідних для правильного визначення вартості об'єктів обліку, обґрунтування облікових рішень і аналізу їх впливу на фінансові результати діяльності підприємства.

Важливим елементом практичної підготовки є виконання розрахункових завдань і розбір ситуаційних кейсів, що охоплюють питання оцінки запасів, основних засобів, дебіторської заборгованості, резервів і фінансових інструментів. Такі завдання орієнтовані на відпрацювання алгоритмів первісної та подальшої оцінки, визначення справедливої вартості, розрахунку знецінення активів, формування резервів та відображення відповідних операцій у бухгалтерському обліку. Систематичне виконання практичних вправ забезпечує підготовку студентів до аудиторних занять і сприяє кращому розумінню методології оцінки в різних господарських ситуаціях.

Окрему увагу приділено підготовці до обговорення дискусійних питань, пов'язаних із вибором методів оцінки, застосуванням професійного судження та інтерпретацією вимог стандартів бухгалтерського обліку. Участь у таких обговореннях формує вміння аргументовано відстоювати власну позицію, аналізувати альтернативні підходи та оцінювати їх наслідки для фінансової звітності підприємства.

Практична підготовка також передбачає роботу з відкритими інформаційними ресурсами з метою пошуку та аналізу актуальних економічних даних. Використання офіційних статистичних джерел, фінансової звітності підприємств, матеріалів регуляторних органів і професійних аналітичних платформ дає змогу зіставляти теоретичні моделі оцінки з реальними економічними показниками. Це сприяє розвитку навичок інформаційного пошуку, критичного аналізу даних і формуванню практично орієнтованого мислення майбутніх фахівців з обліку та оподаткування.

Виконання індивідуального завдання. Індивідуальне завдання спрямоване на поглиблений аналіз окремої проблеми оцінки в бухгалтерському обліку. Завдання може мати форму: аналітичного есе; розрахункової роботи; кейс-аналізу; дослідження з використанням фінансової звітності.

Самоконтроль та оцінювання передбачас:

- систематичну перевірку знань за допомогою питань для контролю знань до кожної теми;
- повторення ключових понять, формул і методик оцінки;
- аналіз типових помилок у розрахунках;
- підготовку до модульних контрольних заходів.

Самоконтроль та оцінювання є важливою складовою самостійної роботи студентів, спрямованою на перевірку рівня засвоєння навчального матеріалу, виявлення прогалин у знаннях і своєчасне їх усунення. Регулярне здійснення самоконтролю сприяє формуванню відповідального ставлення до навчання та забезпечує системність у підготовці до поточного й підсумкового оцінювання з дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку».

Основою самоконтролю є систематична перевірка знань за допомогою контрольних питань до кожної теми курсу. Відповіді на ці запитання дозволяють оцінити рівень розуміння теоретичних положень, нормативних вимог і практичних аспектів оцінки об'єктів бухгалтерського обліку. Паралельно здійснюється повторення ключових понять, формул і методик оцінки, що забезпечує закріплення навчального матеріалу та сприяє його свідомому засвоєнню.

Важливим елементом самоконтролю є аналіз типових помилок, які виникають під час виконання розрахункових завдань. Усвідомлення причин неправильних рішень, зокрема помилок у застосуванні формул, некоректного вибору методів оцінки або неправильного тлумачення умов завдання, допомагає уникати їх повторення в подальшій навчальній і професійній діяльності.

Самостійна підготовка до модульних контрольних заходів передбачає комплексне повторення матеріалу з відповідних тем, узагальнення теоретичних положень і відпрацювання практичних навичок. Такий підхід забезпечує не лише готовність до оцінювання, а й формує цілісне розуміння ролі вартісного вимірювання в системі бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства.

ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

План самостійної роботи включає підготовку до практичних занять, модульного контролю та виконання індивідуального завдання.

Теми для самостійної роботи студента

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальні засади вартісного вимірювання у бухгалтерському обліку	8
2	Оцінка запасів у бухгалтерському обліку	8
3	Оцінка основних засобів у бухгалтерському обліку	8
4	Оцінка поточної дебіторської заборгованості у бухгалтерському обліку	8
5	Оцінка довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	8
6	Оцінка резервів у бухгалтерському обліку	6
7	Оцінка впливу змін валютних курсів	6
8	Оцінка фінансової звітності, фінансового стану та результатів діяльності підприємства	6
	Разом	58

Тема 1. Загальні засади вартісного вимірювання у бухгалтерському обліку

План теми:

- 1.1. Поняття оцінки в бухгалтерському обліку
- 1.2. Класифікація об'єктів оцінки
- 1.3. Види оцінок та порядок їхнього застосування

Література:

- 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19

Питання для перевірки знань:

1. Дайте визначення поняття оцінка.
2. Наведіть приклад натуральних, трудових, грошових вимірників.
3. У чому суть принципу бухгалтерського обліку «безперервність»?
4. Що впливає на зміну оцінки?
5. Назвіть вимоги до оцінки.
6. Що означає реальність оцінки?
7. Що означає доречність оцінки?
8. Що означає своєчасність оцінки?
9. Що означає єдність оцінки?
10. Що означає обачність оцінки?
11. Що означає адекватність оцінки?
12. Що означає цілеспрямованість оцінки?
13. На які дати потрібно проводити оцінку об'єктів обліку?
14. Дайте визначення поняття технологія оцінки.
15. Як та для чого застосовують економічні оцінки?
16. Як та для чого застосовують юридичні оцінки?
17. Як та для чого застосовують статистичні оцінки?
18. Як та для чого застосовують експертні оцінки?
19. Дайте визначення поняття історична собівартість.
20. Дайте визначення поняття поточна собівартість.
21. Дайте визначення поняття вартість реалізації.
22. Дайте визначення поняття теперішня вартість.
23. Дайте визначення поняття балансова вартість.

24. Дайте визначення поняття ліквідаційна вартість.
25. Дайте визначення поняття первісна вартість.
26. Дайте визначення поняття ринкова вартість.
27. Дайте визначення поняття справедлива вартість.
28. Дайте визначення поняття чиста вартість реалізації.
29. Дайте визначення поняття активи.
30. Дайте визначення поняття витрати.
31. Дайте визначення поняття власний капітал.
32. Дайте визначення поняття доходи.
33. Дайте визначення поняття забезпечення.
34. Дайте визначення поняття зобов'язання.
35. Дайте визначення поняття інвестиційна діяльність.
36. Дайте визначення поняття нематеріальний актив.
37. Дайте визначення поняття монетарні активи.
38. Дайте визначення поняття немонетарні активи.
39. Дайте визначення поняття необоротні активи.
40. Дайте визначення поняття оборотні активи.
41. Дайте визначення поняття операційна діяльність.
42. Дайте визначення поняття фінансова діяльність.
43. Порівняйте міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку.

Тема 2. Оцінка запасів у бухгалтерському обліку

План теми:

- 2.1. Класифікація запасів для цілей оцінки
- 2.2. Оцінка запасів при надходженні на підприємство
- 2.3. Оцінка запасів на дату балансу
- 2.4. Оцінка запасів при їх використанні та вибутті

Література:

- 1, 2, 3, 4, 5, 9, 10, 11, 12, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. Яким П(С)БО регулюють порядок оцінки запасів?
2. Які є умови визнання запасів активом?
3. Дайте визначення поняття виробничі запаси.
4. Дайте визначення поняття малоцінні та швидкозношувані предмети.
5. Дайте визначення поняття виробництво.
6. Дайте визначення поняття напівфабрикати.
7. Дайте визначення поняття готова продукція.
8. Дайте визначення поняття товари.
9. Дайте визначення поняття брак у виробництві.
10. Які витрати належать до первісної вартості придбаних запасів?
11. Як визначають первісну вартість виготовлених на підприємстві запасів?
12. Як визначають первісну вартість запасів, внесених до статутного капіталу?
13. Як визначають первісну вартість безоплатно одержаних запасів?
14. Як визначають первісну вартість запасів, одержаних у обмін на подібні запаси?
15. Як визначають первісну вартість запасів, одержаних у обмін на неподібні запаси?
16. Які витрати належать до транспортно-заготівельних витрат?
17. Як розподіляють транспортно-заготівельні витрати?
18. На якому рахунку відображають транспортно-заготівельні витрати?
19. Які витрати не належать до первісної вартості запасів?
20. За якою вартістю відображають запаси на дату балансу?
21. Як виконують переоцінку запасів?

22. У чому суть методу ідентифікованої собівартості?
23. У чому суть методу ФІФО?
24. У чому суть методу середньозваженої собівартості?
25. У чому суть методу нормативних затрат?
26. У чому суть методу оцінки запасів за цінами продажу?

Тема 3. Оцінка основних засобів у бухгалтерському обліку

План теми:

- 3.1. Класифікація основних засобів для цілей оцінки
- 3.2. Оцінка основних засобів при надходженні на підприємство
- 3.3. Розрахунок амортизації основних засобів
- 3.4. Переоцінка основних засобів на дату балансу
- 3.5. Зміна вартості основних засобів після капітального ремонту та модернізації

Література:

- 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. Яким П(С)БО регулюють порядок оцінки основних засобів?
2. Які витрати входять до первісної вартості основних засобів?
3. Як визначають первісну вартість виготовлених на підприємстві основних засобів?
4. Як визначають первісну вартість основних засобів, унесених до статутного капіталу?
5. Як визначають первісну вартість безоплатно одержаних основних засобів?
6. Які витрати не включають до первісної вартості основних засобів?
7. У яких випадках проводять переоцінку основних засобів?
8. Як розраховують індекс переоцінки?
9. Як визначають залишкову вартість основних засобів?
10. Як визначають ліквідаційну вартість основних засобів?
11. Як визначають балансову вартість основних засобів?
12. Чим відрізняється поточний ремонт основних засобів від капітального ремонту та модернізації?
13. Яку вартість переоцінюють: первісну, залишкову, накопичений знос?
14. Які є методи нарахування амортизації?
15. Як визначають термін експлуатації основних засобів?
16. Назвіть переваги та недоліки прямолінійного методу амортизації основних засобів.
17. Назвіть переваги та недоліки кумулятивного методу амортизації основних засобів.
18. Як відображають у обліку основні засоби, які придатні для використання і можуть принести економічну вигоду, термін експлуатації яких завершився?

Тема 4. Оцінка поточної дебіторської заборгованості у бухгалтерському обліку

План теми:

- 4.1. Класифікація поточної дебіторської заборгованості для цілей оцінки
- 4.2. Оцінка дебіторської заборгованості при її визнанні
- 4.3. Порядок розрахунку резерву сумнівних боргів

Література:

- 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. Дайте визначення поняття дебіторська заборгованість.
2. Дайте визначення поняття безнадійна дебіторська заборгованість.
3. Дайте визначення поняття сумнівна дебіторська заборгованість.
4. Дайте визначення поняття довгострокова дебіторська заборгованість.
5. Дайте визначення поняття поточна дебіторська заборгованість.

6. Дайте визначення поняття чиста реалізаційна вартість дебіторської заборгованості.
7. Дайте визначення поняття резерв сумнівних боргів.
8. Які види оцінок застосовують до дебіторської заборгованості?
9. Як визначають балансову вартість дебіторської заборгованості?
10. Перерахуйте методи розрахунку резерву сумнівних боргів.
11. У яких випадках для розрахунку резерву сумнівних боргів застосовують абсолютну суму сумнівної заборгованості?
12. У яких випадках для розрахунку резерву сумнівних боргів застосовують коефіцієнт сумнівності?

Тема 5. Оцінка довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості

План теми:

5.1. Класифікація довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості для цілей оцінки

5.2. Оцінка довгострокової заборгованості на яку нараховуються відсотки

5.3. Оцінка довгострокової заборгованості на яку не нараховуються відсотки

Література:

1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. Визначте поняття довгострокова дебіторська заборгованість.
2. Визначте поняття довгострокова кредиторська заборгованість.
3. Яким П(С)БО регулюють порядок оцінки довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованості?
4. Яку заборгованість можна не дисконтувати?
5. Наведіть методику розрахунку теперішньої (дисконтованої) суми майбутніх платежів.
6. Наведіть методику визначення відсоткової ставки для цілей дисконтування.
7. Наведіть методику дисконтування, якщо погашення довгострокової позики проводять частинами?
8. Чи потрібно всю довгострокову заборгованість, що є на балансі, дисконтувати за однією ставкою, чи можна застосовувати різні ставки?
9. Визначте поняття фінансова інвестиція з дисконтом.
10. Визначте поняття фінансова інвестиція з премією.
11. Визначте поняття амортизована собівартість фінансових інвестицій.

Тема 6. Оцінка резервів у бухгалтерському обліку

План теми:

6.1. Класифікація резервів підприємства

6.2. Порядок розрахунку резерву виплат відпусток

6.3. Порядок розрахунку резерву гарантійних зобов'язань

Література:

1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. Визначте поняття забезпечення.
2. Визначте поняття реструктуризація.
3. Визначте поняття обтяжливий контракт.
4. Яка мета створення забезпечень?
5. Назвіть види забезпечень.
6. Створення яких забезпечень є обов'язковим для юридичних осіб?
7. Які юридичні особи мають право не створювати обов'язкові резерви?
8. Які види витрат виникають під час створення резерву на відпустки?

9. Для яких цілей використовують резерв на відпустки?
10. Яка періодичність створення резерву на відпустки?
11. За яких умов створюють резерв на виплату винагороди (премії)?
12. Які витрати виникають під час створення резерву на виконання гарантійних зобов'язань?
13. Визначте поняття гарантійні зобов'язання.
14. Наведіть приклади реструктуризації (що вважають реструктуризацією).
15. За яких умов підприємство може створити резерв на реструктуризацію?
16. Під які витрати підприємство має право створювати резерв на реструктуризацію?
17. Які дії підтверджують початок реалізації плану реструктуризації?
18. Якою має бути сума забезпечення на виконання зобов'язань щодо обтяжливих контрактів?

Тема 7. Оцінка впливу змін валютних курсів

План теми:

- 7.1. Класифікація рахунків (статей балансу) в іноземній валюті для цілей оцінки
- 7.2. Порядок розрахунку курсових різниць
- 7.3. Оцінка рахунків (статей балансу) на дату балансу та на дату здійснення операцій

Література:

- 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 13, 15, 17, 19, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. У чому полягає економічна сутність валютного курсу та яку роль він відіграє в бухгалтерському обліку зовнішньоекономічних операцій?
2. За якими критеріями статті балансу, виражені в іноземній валюті, поділяються на монетарні та немонетарні?
3. Які активи та зобов'язання належать до монетарних статей балансу і чому саме за ними виникають курсові різниці?
4. Чому аванси, сплачені або отримані в іноземній валюті, класифікуються як немонетарні статті та не підлягають переоцінці?
5. У яких випадках немонетарні статті балансу можуть перераховуватися за валютним курсом і який курс при цьому застосовується?
6. На які дати в бухгалтерському обліку здійснюється перерахунок монетарних статей в іноземній валюті та з якою метою?
7. У чому полягає різниця між позитивними та негативними курсовими різницями і як вони впливають на фінансовий результат підприємства?
8. Які рахунки бухгалтерського обліку використовуються для відображення операційних і неопераційних курсових різниць?

Тема 8. Оцінка фінансової звітності, фінансового стану та результатів діяльності підприємства

План теми:

- 8.1. Класифікація фінансової звітності суб'єктів господарювання
- 8.2. Оцінка балансу (звіту про фінансовий стан)
- 8.3. Оцінка звіту про фінансові результати
- 8.4. Оцінка інших форм фінансових звітів підприємства

Література:

- 1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 20, 21, 22, 23

Питання для перевірки знань:

1. У чому полягає роль фінансової звітності як завершального етапу процесу вартісного вимірювання в бухгалтерському обліку? Розкрийте зв'язок між оцінкою окремих об'єктів обліку та підсумковими показниками звітності.

2. Які основні критерії класифікації фінансової звітності застосовуються в Україні?

3. Чим відрізняється індивідуальна, консолідована та зведена фінансова звітність з позиції економічної оцінки?

4. Які форми фінансової звітності передбачені національними стандартами бухгалтерського обліку та яку інформаційну функцію виконує кожна з них?

5. У чому полягає економічна сутність оцінки балансу (звіту про фінансовий стан)?

6. Поясніть, як структура активів і пасивів відображає фінансову стійкість підприємства.

7. Як методи оцінки активів і зобов'язань впливають на показники балансу?

Проаналізуйте можливі наслідки завищення активів або недооцінки зобов'язань.

8. У чому полягає логічна та арифметична перевірки балансу?

9. Яким чином облікова політика підприємства впливає на показники звіту про фінансові результати?

10. Як оцінюється структура доходів і витрат у звіті про фінансові результати?

11. У чому полягає аналітичне значення динамічного аналізу фінансових результатів?

12. Яку роль відіграє звіт про рух грошових коштів у оцінці платоспроможності підприємства?

13. Поясніть, чому прибуток не завжди відображає реальний фінансовий стан.

14. Як оцінюють звіт про власний капітал?

15. Як оцінюють примітки до фінансової звітності?

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Індивідуальне завдання студента є вибіркоким видом позааудиторної самостійної роботи навчально-дослідницького характеру, що виконується впродовж вивчення дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку» та завершується разом зі складанням підсумкового заліку. Його основною метою є поглиблення професійної підготовки майбутніх фахівців шляхом поєднання теоретичних знань із практичними навичками та формування здатності застосовувати їх у реальних господарських ситуаціях.

Виконання індивідуального завдання сприяє систематизації, закріпленню та розширенню знань з дисципліни, розвитку навичок самостійної роботи, а також оволодінню елементами науково-дослідної діяльності. У процесі роботи студент навчається аналізувати економічні процеси, використовувати сучасні методи оцінки, працювати з нормативною базою та застосовувати отримані результати для обґрунтування управлінських і облікових рішень. Особлива увага приділяється формуванню вмінь досліджувати практичні ситуації з урахуванням чинних стандартів бухгалтерського обліку та сучасних методологічних підходів.

Індивідуальне завдання має містити елементи наукового дослідження, зокрема практичну значущість отриманих результатів, комплексний і системний підхід до вирішення поставлених завдань, використання сучасних наукових розробок і методологій, а також прояви творчого мислення. У процесі його виконання студент повинен продемонструвати здатність до самостійного аналізу, обґрунтованого вибору методів оцінки, критичного осмислення інформації та застосування сучасних інформаційних технологій.

Робота над індивідуальним завданням здійснюється самостійно за консультативної підтримки викладача відповідно до графіка навчального процесу. Завдання видається на початку семестру, а завершена робота подається на перевірку наприкінці семестру, але не пізніше терміну проведення підсумкового модульного контролю. Результати виконання індивідуального завдання враховуються під час формування загальної оцінки з дисципліни, що підкреслює його значущість у структурі навчального процесу.

Тематика індивідуальних завдань охоплює ключові питання оцінки об'єктів бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Для виконання роботи студент обирає одну з таких тем:

1. Проблеми визначення справедливої вартості активів в умовах нестабільного ринку та обмеженої ринкової інформації.
2. Оцінка запасів в умовах інфляції: вплив вибору методу списання на фінансові результати підприємства.
3. Особливості формування первісної вартості основних засобів при імпорті в умовах валютних коливань.
4. Облікова оцінка безоплатно отриманих активів: проблеми визнання доходів та податкові наслідки.
5. Переоцінка основних засобів: доцільність, ризики та вплив на фінансову звітність.
6. Професійне судження бухгалтера при виборі методу амортизації: межі відповідальності та ризики викривлення звітності.
7. Вплив різних методів амортизації на показники фінансової стійкості підприємства.
8. Оцінка сумнівної дебіторської заборгованості в умовах воєнних ризиків і платоспроможності контрагентів.
9. Проблеми дисконтування довгострокової дебіторської заборгованості за відсутності ринкових ставок.
10. Вибір відсоткової ставки для дисконтування: між обґрунтованістю та суб'єктивізмом.
11. Формування резерву на оплату відпусток: типові помилки та їх вплив на фінансовий результат.
12. Забезпечення гарантійних зобов'язань: проблеми оцінки ризиків і достовірності розрахунків.
13. Курсові різниці як фактор викривлення фінансових результатів у валютно залежних підприємств.
14. Оцінка активів у період воєнного стану: вплив знецінення та втрати контролю над майном.
15. Облікова оцінка пошкоджених або знищених активів: проблеми документального підтвердження.
16. Вплив облікових оцінок на інвестиційну привабливість підприємства.
17. Маніпулювання обліковими оцінками як інструмент управління прибутком.
18. Проблеми достовірності оцінки фінансових інструментів на нерозвиненому ринку капіталу.
19. Оцінка резервів як інструмент управління ризиками підприємства.
20. Роль облікових оцінок у формуванні прозорої фінансової звітності для користувачів.
21. Порівняння підходів до оцінки активів за НП(С)БО та МСФЗ: практичні труднощі застосування.
22. Етичні аспекти застосування професійного судження в облікових оцінках.
23. Вплив цифровізації та автоматизації на якість облікових оцінок.
24. Оцінка нематеріальних активів: проблеми ідентифікації та вимірювання вартості.
25. Ризики викривлення фінансової звітності через суб'єктивність облікових оцінок.

Виконання індивідуального завдання сприяє формуванню в студентів цілісного уявлення про систему вартісного вимірювання в бухгалтерському обліку та розвитку професійних компетентностей, необхідних для майбутньої діяльності у сфері обліку, аудиту й фінансового аналізу.

Вимоги до оформлення індивідуального завдання

Індивідуальне завдання оформлюється у письмовій формі відповідно до загальних вимог до навчально-дослідних робіт у закладах вищої освіти. Робота має містити логічно структурований виклад матеріалу, що відображає глибину опрацювання обраної теми, рівень теоретичної підготовки студента та його здатність застосовувати отримані знання на практиці.

Структура індивідуального завдання, як правило, включає вступ, основну частину, висновки та список використаних джерел. У вступі обґрунтовується актуальність обраної теми, формулюється мета роботи та окреслюються основні завдання дослідження. Основна частина містить теоретичний аналіз проблеми з посиланням на нормативні документи, наукові джерела та приклади з практики бухгалтерського обліку. У висновках узагальнюються отримані результати та формулюються практичні рекомендації або висновки щодо застосування відповідних методів оцінки. Список використаних джерел оформлюється відповідно до чинних бібліографічних стандартів.

Текст роботи має бути викладений у науково-академічному стилі, без використання розмовних формулювань. Не допускається механічне копіювання матеріалів з інтернет-джерел без належного посилання на автора. Обсяг індивідуального завдання повинен бути достатнім для розкриття теми та демонстрації рівня засвоєння навчального матеріалу.

При підготовці роботи студент повинен використовувати чинні Національні положення (стандарты) бухгалтерського обліку, Міжнародні стандарти фінансової звітності, законодавчі та нормативні акти України, а також сучасні наукові та професійні публікації. Особлива увага приділяється коректності термінології, точності розрахунків і логічності викладу матеріалу.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Оцінювання індивідуального завдання здійснюється за комплексом критеріїв, що відображають як змістовний рівень роботи, так і якість її оформлення та самостійність виконання. Загальна максимальна оцінка становить 10 балів.

Оцінка враховує, насамперед, відповідність змісту темі та повноту її розкриття. Робота повинна демонструвати розуміння економічної сутності облікових оцінок, знання нормативної бази та здатність застосовувати теоретичні положення до практичних ситуацій. Важливим є використання актуальних стандартів бухгалтерського обліку, коректне тлумачення їх вимог і логічне обґрунтування зроблених висновків.

Значну роль відіграє аналітичний рівень роботи. Високо оцінюються завдання, у яких наведено порівняльний аналіз різних підходів до оцінки, розглянуто проблемні аспекти застосування стандартів, використано елементи професійного судження та зроблено аргументовані висновки.

Окремо враховується практична спрямованість індивідуального завдання. Наявність прикладів розрахунків, ситуаційних кейсів, ілюстрацій з реальної облікової практики або фінансової звітності підвищує якість роботи та свідчить про сформованість прикладних компетентностей студента.

Не менш важливими є самостійність виконання та академічна доброчесність. Робота має бути оригінальною, з коректним оформленням посилань на використані джерела. Виявлення плагіату або некоректних запозичень є підставою для зниження оцінки.

Оцінка також враховує логічність структури, послідовність викладу матеріалу, науковий стиль мовлення та відповідність вимогам до оформлення. Грамотність, чіткість формулювань і коректність термінології є обов'язковими елементами якісної роботи.

Шкала нарахування балів за індивідуальне завдання

Рівень виконання	Характеристика	К-ть балів, максимум 10 балів
Високий	Повне, правильне, аргументоване виконання	10 балів
Достатній	Незначні помилки, загалом коректні рішення	8-9 балів
Середній	Часткове розуміння, методичні неточності	7-5 бали
Низький	Формальні відповіді, значні помилки	4-0 балів

Розподіл балів здійснюється за такими узагальненими критеріями:

- зміст і повнота розкриття теми;
- аналітичний рівень і обґрунтованість висновків;
- практична спрямованість роботи;
- самостійність виконання та дотримання академічної доброчесності;
- якість оформлення і культура наукового викладу.

Максимальна сума за всіма критеріями становить 10 балів, які зараховуються до підсумкової оцінки з дисципліни «Оцінка в бухгалтерському обліку».

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студентів у межах курсу «Оцінка в бухгалтерському обліку» спрямована на формування цілісної системи знань, умінь і професійних компетентностей, необхідних для ефективної діяльності у сфері обліку, аудиту та фінансового аналізу. Очікувані результати самостійної роботи відображають не лише рівень засвоєння навчального матеріалу, а й здатність студентів застосовувати його в практичних і аналітичних ситуаціях.

У результаті опрацювання теоретичних матеріалів студент повинен засвоїти економічну сутність вартісного вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку, принципи формування первісної та подальшої оцінки активів і зобов'язань, а також нормативні вимоги Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку та Міжнародних стандартів фінансової звітності. Очікується формування стійкого розуміння ролі облікових оцінок у забезпеченні достовірності фінансової звітності та обґрунтованості управлінських рішень.

На рівні практичних результатів самостійна робота має забезпечити здатність виконувати розрахунки, пов'язані з оцінкою запасів, основних засобів, дебіторської заборгованості, резервів, фінансових інструментів і курсових різниць. Студент повинен уміти обирати адекватні методи оцінки, застосовувати професійне судження, інтерпретувати результати розрахунків і відображати їх у бухгалтерському обліку відповідно до чинних стандартів.

Аналітичні результати самостійної роботи полягають у здатності критично оцінювати вплив облікових оцінок на фінансовий стан, результати діяльності та інвестиційну привабливість підприємства. Студент має навчитися виявляти ризики викривлення фінансової звітності, аналізувати альтернативні підходи до оцінки та обґрунтовувати доцільність їх застосування в конкретних економічних умовах.

Окремим результатом самостійної роботи є розвиток навичок роботи з нормативно-правовими актами, професійною літературою та відкритими інформаційними ресурсами. Це передбачає вміння знаходити актуальну інформацію, аналізувати її зміст, узагальнювати отримані дані та використовувати їх для розв'язання практичних і дослідницьких завдань.

Загалом очікується, що після виконання всіх видів самостійної роботи студент буде готовий до свідомого застосування методів оцінки в бухгалтерському обліку, зможе аргументовано обґрунтовувати облікові рішення, дотримуватися принципів професійної етики та забезпечувати якість і достовірність фінансової інформації в умовах сучасного економічного середовища.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література:

1. Бандура З. Л., Кріль Я. Я., Москаль Н. В. Облік і аудит: навчальний посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2018. 270 с.
2. Бандура З. Л., Кріль Я. Я., Москаль Н. В. Оцінка в бухгалтерському обліку: навчальний посібник. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 144 с.
3. Верига Ю. А., Гладких Т. В., Орищенко М. М. Фінансовий облік: навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної і практичної літератури, 2019. 438 с.
4. Краєвський В. М., Колісник О. П., Гуріна Н. В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 388 с.

5. Крупка Я. Д., Задорожний З. В., Денчук П. Н. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль: ЗУНУ, 2024. 490 с.
6. Лисиченко О. О., Атамас П. Й., Атамас О.П. Фінансовий облік: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 356 с.
7. Нашкерська Г. В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 464 с.
8. Плиса В. Й., Плиса З. П. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2019. 560 с.
9. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку. Затверджені наказами Міністерства фінансів України.
10. Шара Є. Ю. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 422 с.

Додаткова література:

11. Бруханський Р. Ф. Бухгалтерський облік: підручник. Тернопіль: ТНЕУ, 2016. 480 с.
12. Бухгалтерський облік: у схемах і таблицях: навчальний посібник / за заг. ред. М. І. Скрипник. Київ, 2017. 340 с.
13. Верига Ю. А. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної і практичної літератури, 2019. 520 с.
14. Гудзь Н. В., Денчук П. В., Романів Р. В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. [2-ге вид., перероб і доп.]. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.
15. Лень В. С., Гливенко В. В. Звітність підприємства: підручник. Київ: Каравела, 2019. 676 с.
16. Плаксієнко В. Я. Облік, оподаткування та аудит: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної і практичної літератури, 2019. 509 с.
17. Синиця Т. В., Осьмірко І. В. Бухгалтерський облік: теоретичні основи, організація та оптимізація облікових процесів: навчальний посібник. Харків, 2016. 274 с.
18. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність: підручник. Київ: Алерта, 2016. 928 с.
19. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. Київ: Знання, 2015. 572 с.

Інформаційні ресурси:

20. Офіційний портал Верховної Ради України <http://rada.gov.ua/>
21. Сайт електронної бухгалтерської газети «Інтерактивна Бухгалтерія» <http://www.interbuh.com.ua/ua/>
22. Офіційний сайт всеукраїнської професійної бухгалтерської газети «Все про бухгалтерський облік» <http://www.vobu.com.ua/>
23. Офіційний сайт професійного видання Бухгалтер 911: https://buhgalter911.com/uk/?utm_source=all-sites&utm_medium=top-menu&utm_campaign=from-top-menu